

INA STAŠEVIĆ*, DUBRAVKO DERK*

Osobitosti maloljetničke delinkvencije u Republici Hrvatskoj

Sažetak

U ovom istraživanju obrađeni su statistički podaci o kretanju i karakteristikama maloljetničke delinkvencije u Republici Hrvatskoj. Podaci se odnose na prijavljene, optužene i osuđene maloljetne osobe, spolnu strukturu delinkvenata, vrste kaznenih djela koje su počinili, na vrste odluka u kaznenom postupku te na vrste izrečenih sankcija. Razmatrani su dostupni podaci o obiteljskim prilikama kod maloljetnih delinkvenata i ranije osude zbog izvršenja kaznenog djela. Podaci se odnose na razdoblje od 1993., odnosno 2003. do 2012. godine, dok se dio podataka odnosi na posljednje dostupne za 2012. Tijekom promatranog razdoblja (1993.-2012.) u Republici Hrvatskoj godišnje je prijavljeno prosječno 2.500 delinkvenata. Polovica ih je bila optužena, a osuđeno je 20% od prijavljenih. Sve je manji udio optuženih i osuđenih delinkvenata u odnosu na broj onih protiv kojih je policija podnijela prijavu nadležnom odvjetništvu. Uočava se kontinuirani porast broja prijavljenih s porastom životne dobi. Kod osoba muškog spola najintenzivnija je delinkventna aktivnost u osamnaestoj godini života. Prosječna godišnja incidencija prijavljenih maloljetnih delinkvenata iznosi 12,7/1.000. Maloljetnici najčešće čine kaznena djela protiv imovine (57,5%). Među izrečenim sankcijama prevladava mjera pojačane brige i nadzora (43,1%) i mjera upozorenja (34,3%). Među 626 osuđenih delinkvenata u 2012. njih 55 bilo je već ranije osuđivano zbog izvršenja nekog kaznenog djela, što znači da je u Hrvatskoj stopa recidivizma 8,8%. Pritom je 43,6% recidivista osuđivano zbog istovrsnog kaznenog djela a 38,2% zbog nekog drugog kaznenog djela. Delinkventi najčešće žive s oba roditelja (65,5%), s majkom živi njih 22,1%, dok s ocem živi svega 5,3%.

Ključne riječi: maloljetnici, delinkvencija, Republika Hrvatska.

* dr. sc. Ina Stašević, v. pred., Studij sestrinstva, Visoka tehnička škola, Bjelovar. Evropski univerzitet, Fakultet zdravstvenih nauka, Doktorski studij, Brčko distrikt, BiH.

** mr. sc. Dubravko Derk, Zagrebački holding, Zagreb.

1. UVOD

Poremećaj u ponašanju obuhvaća raznovrsne oblike ponašanja, njihova obilježja, stupanj i intenzitet, trajanje, kompleksnost i štetnost, što dovodi do različitog definiranja ove pojave (Koller-Trbović; Žizak i Bašić, 2001). To se kreće od blagih odstupanja u ponašanju, signala nemogućnosti uspostavljanja psihosocijalne ravnoteže, preko različitih oblika asocijalnog ponašanja do teških agresivnih, odnosno autoagresivnih i antisocijalnih ispada pa i kaznenih djela te su mu i posljedice vrlo različite po opsegu, težini i širini. Na kraju takvog ponašanja nalazi se kriminalitet maloljetnika koji čine kaznena djela, pa je to najteži oblik delinkventnog ponašanja (Popović-Citić, 2005). Maloljetnička delinkvencija upućuje na postojanje nepovoljnih socijalnih okolnosti u kojima djeca odrastaju i traži vrlo kompleksnu intervenciju usmjerenu prema brojnim faktorima koji uzrokuju takvu pojavu (Bouillet, 2010).

Zbog nedovoljne izgrađenosti i osjetljivosti u fazi odrastanja, razvoj mlade osobe može biti usmjeren u asocijalnom ili antisocijalnom pravcu (sve do kriminalnog oblika ponašanja). Suvremeni pristup maloljetničkoj delinkvenciji temelji se na identificiranju rizičnih faktora koji su pridonijeli razvoju takvog ponašanja te usmjeravanju intervencija prema njima. Rizični su faktori oni koji kod djeteta ili maloljetnika povećavaju vjerojatnost za pojavu negativnog ili antisocijalnog ponašanja. Oni se mogu svrstati u nekoliko skupina: rizični faktori u zajednici, rizični faktori u školi, rizični faktori u obitelji i individualni rizični faktori (Hawkins, 1998; Begovac, 2007; Gorman-Smith i Tolan, 1998; Aisenberg i Herrenkohl, 2008). Psiholozi u faktore rizika za razvoj ozbiljne i trajne delinkventne aktivnosti svrstavaju psihološke i neurološke faktore (uključeno je nasljeđe), kognitivne faktore (niži IQ, slabija koncentracija i pozornost, slabije apstraktno rasuđivanje i sl.), hiperaktivnost (impulzivnost, niska tolerancija na frustraciju), obiteljske faktore (odbijanje roditelja, slabo roditeljsko uključivanje, alkoholizam i kriminal roditelja, razdvojenost obitelji i razvod roditelja), utjecaj vršnjaka (delinkventno ponašanje, različiti poremećaji u ponašanju) i utjecaj škole (loš školski uspjeh, loša školska klima, nezainteresiranost nastavnika, problemi u ponašanju) (Bašić, 2000; Stams, 2006; Erdelja, 2013; Murray i Farrington, 2010; Allwood, Bell i Horan, 2011; Sousa Herrenkohl, 2010). Zbog toga psihološki i psihijatrijski aspekt procjene maloljetnika može pomoći u predviđanju delinkvencije i recidivizma (Vermeiren, 2001). Autori spominju osobito opasnu izloženost nasilju u zajednici, školi i u obitelji (Zinzow, 2009; Mrug i Windle, 2010; Kerig, 2009).

Pojava recidivizma u izvršavanju kaznenih djela djece i maloljetnika koristi se u procjeni efikasnosti nekog sustava u prevenciji i borbi protiv ove pojave. Ako se to radi u području procjene djelotvornosti pravosudnog sustava, tada se u svrhu izrade veće dosljednosti i jasnoće u korištenju recidivizma kao pokazatelja uspješnosti sustava, koriste standardi za utvrđivanje i mjerenje recidivizma (Harris, 2011). Tri su temeljne mjere za procjenu recidivizma: ponovno uhićenje, ponovno suđenje i ponovno zatvaranje. U temelju definicije pojma recidivizma dva su elementa: a) izvršenje kaznenog djela, b) od pojedinca za kojega se zna da je već počinio najmanje jedno kazneno djelo (Blumstein i Larson, 1971). Kao visokorizične za nastanak recidivizma kod maloljetničke delinkvencije ističe se institucionalni tretman i ranije započeta delinkventna aktivnost (Ricijaš, 2009). Istraživanje recidivizma na većem broju maloljetnih delinkvenata je utvrdilo jaku povezanost ove pojave s određenim faktorima poput antisocijalnog ponašanja za vrijeme tretmana, raznih obiteljskih problema i postojanja psihopatologije (Mulder, 2010). Danas najbolji programi reduciraju recidivizam za najviše

10-40% (Zagar, Busch i Hughes, 2009).

Odgovori društva u odnosu na kaznena djela, prekršaje i štetna ponašanja posljednjih su godina poprimili drukčija obilježja te se od primarno represivnih usmjeravaju prema preventivnim aktivnostima i djelatnostima. Pokazalo se sljedeće: ako delinkvent ocijeni postupak sudske procedure korektnim, manja je vjerojatnost ponovnog izvršenja kaznenog djela u iduća tri mjeseca (Penner, 2014). Moderan pravni sustav nastoji delinkvente zadržati u zajednici, a ne ih slati u pritvor i time dodatno viktimizirati (May, Osmond i Billick, S2014).

2. METODE

U ovom istraživanju obrađeni su statistički podaci o kretanju i osobitostima maloljetničke delinkvencije u Republici Hrvatskoj. Radi se o podacima koji se odnose na prijavljene, optužene i osuđene maloljetne osobe, spolnu strukturu delinkvenata, na vrste kaznenih djela koje su počinili, na vrste odluka u kaznenom postupku te na vrste izrečenih sankcija. Razmatrani su dostupni podaci o obiteljskim prilikama kod maloljetnih delinkvenata i ranije osude zbog izvršenja kaznenog djela (istovrsnog ili drugog, jednog ili više njih). Podaci se odnose na razdoblje od 1993., odnosno 2003., do 2012. godine. Obrađeni su podaci Državnog zavoda za statistiku RH (DZS, 2013).

Prema Godišnjemu provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, a na temelju Zakona o službenoj statistici podaci o kriminalitetu maloljetnih prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba prikupljaju se redovitim statističkim istraživanjima. Statističke izvještaje ispunjavaju nadležna državna županijska i općinska odvjetništva nakon donošenja konačne odluke, te nadležni županijski i općinski sudovi koji sude u prvom stupnju nakon što je postupak pravomoćno završen. Jedinice promatranja jesu maloljetni počinitelji kaznenih djela.

3. REZULTATI

Kako bi se stekao uvid u kretanje maloljetničke delinkvencije u RH nužno je promotriti ovaj problem s više aspekata. Temeljni podatak je ukupan broj prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnika kroz dulje vremensko razdoblje. U tablici 1 prikazano je kretanje ove pojave kroz dvadesetogodišnje razdoblje (1993.-2012.).

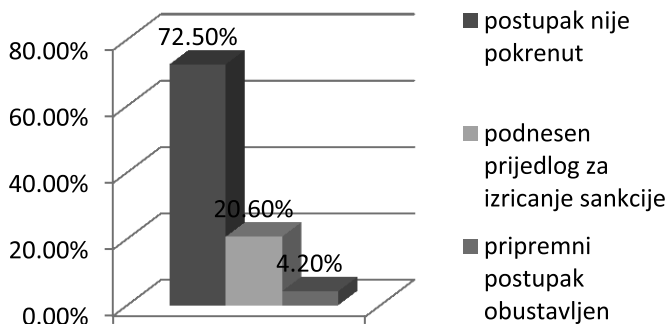
Tablica 1: Prijavljene, optužene i osuđene maloljetne osobe u RH od 1993. do 2012.

GODINA	PRIJAVLJENE	OPTUŽENE	OSUĐENE
1993.	3.267	1.900	1.188
1994.	2.961	1.898	1.212
1995.	2.174	1.542	866
1996.	2.274	1.303	732
1997.	2.102	1.076	653
1998.	1.896	922	506
1999.	2.267	1.026	697
2000.	2.375	1.108	787
2001.	2.846	1.133	884
2002.	2.822	1.277	994
2003.	2.909	1.160	875
2004.	2.731	1.306	963
2005.	2.630	1.096	855
2006.	2.830	1.212	974
2007.	3.191	1.250	968
2008.	3.419	1.296	958
2009.	3.188	1.238	987
2010.	3.270	1.269	925
2011.	3.376	1.084	814
2012.	3.113	778	626
PROSJEČNO GODIŠNJE	2.451	1.244 50,7% od prijavljenih	873 70,2% od optuženih

Kako je prema popisu stanovništva RH (Popis, 2001. i 2011.) u prosjeku godišnje bilo 192.000 osoba u dobi s navršenih 14 do navršenih 17 godina života, to je prosječna godišnja incidencija prijavljenih maloljetnih delinkvenata 12,7/1.000. Prosječno je podnijeta kaznena prijava protiv 50,7% optuženih delinkvenata, dok je kaznena sankcija izrečena kod 70,2% optuženih maloljetnika. Udio prijavljenih osoba ženskog spola kretao se između 3,0% (1995.) i 7,9% (2012.). Udio optuženih osoba ženskog spola kretao se između 2,7% (1993.) i 6,0% (2012.), dok je udio osuđenih osoba ženskog spola bio između 3,2% (1993.) i 6,4% (2012.). Kroz čitavo vrijeme prisutan je lagani porast udjela prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih osoba ženskog spola.

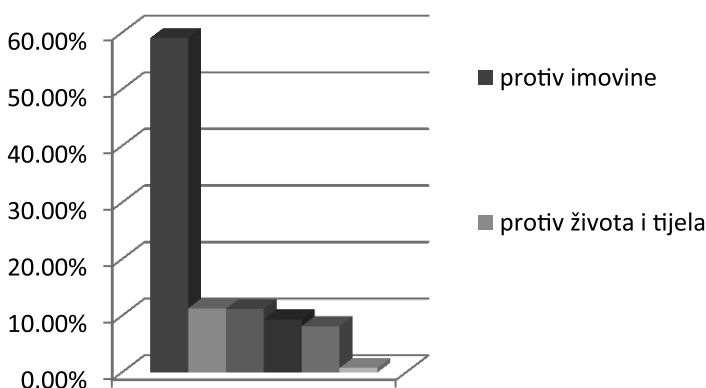
Očita je znatna razlika između broja prijavljenih delinkvenata za raznovrsna kaznena djela i onih koji su u konačnici osuđeni. Taj odnos se neprekidno mijenja i tijekom vremena sve je manji udio osuđenih delinkvenata u odnosu na broj onih protiv kojih je policija podnijela prijavu nadležnom odvjetništvu.

Najnoviji podaci koji se odnose na vrstu odluke u kaznenom postupku prema maloljetnim delinkventima za 2012. prikazani su na slici 1. Prijedlog za izricanje sankcije odnosi se na svega jednu petinu delinkvenata (20,6%).



Slika 1: Prijavljene maloljetne osobe prema vrsti odluke u 2012. (N=3.113)

Kod onih delinkvenata kod kojih je postupak pokrenut i protiv kojih je podignuta optužnica, kao ishod je moguće izricanje sankcije ili obustavljanje postupka. Kod 19,5% optuženih delinkvenata postupak je obustavljen, a neka vrsta sankcije izrečena je kod njih 80,5%. Na slici 2 prikazan je udio optuženih osoba prema vrsti kaznenih djela.



Slika 2: Optužene maloljetne osobe u 2012. – prema kaznenim djelima (N=778)

Među optuženima i dalje su najučestalija kaznena djela protiv imovine (59,1%), a slijede ona protiv života i tijela s udjelom od 11,3%, protiv javnog reda (9,4%), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (8,2%), a gotovo beznačajnog udjela su ona protiv sigurnosti platnog prometa (0,8%). Zanimljivo je pogledati strukturu pojedine grupe kaznenih djela, te u odnosu na spol i kazneno djelo u pokušaju. Podaci su prikazani u tablici 2.

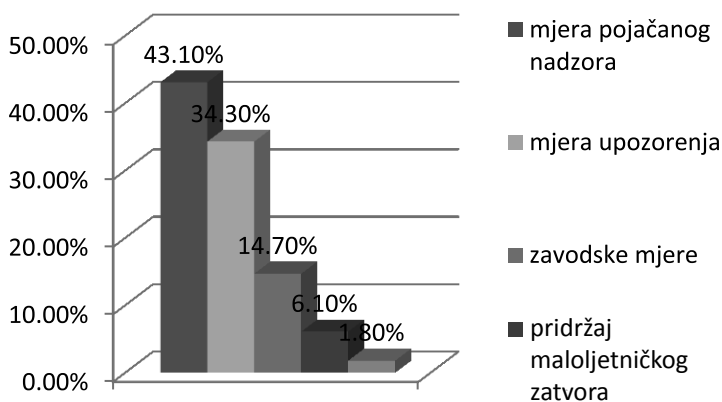
Tablica 2: Osuđene maloljetne osobe prema kaznenim djelima, spolu i pokušaju u 2012.

	SVEGA	ŽENSKE OSOBE	POKUŠAJ
UKUPNO	626	40	37
<i>Protiv života i tijela</i>	75	5	10
Ubojstvo na mah	1	-	-
Čedomorstvo	1	1	-
Smrt iz nehaja	1	-	-
Tjelesna ozljeda	35	3	-
Teška tjelesna ozljeda	33	1	10
Tjelesna ozljeda iz nehaja	3	-	-
<i>Protiv slobode i prava čovjeka</i>	10	-	-
Narušavanje nepovredivosti doma	1	-	-
Prijetnja	8	-	-
Povrede mira pokojnika	1	-	-
<i>Protiv vrijednosti međunarod. prava</i>	52	10	-
Zlouporaba opojnih droga	51	10	-
Illegalni transport osoba preko granice	1	-	-
<i>Protiv spolne slobode i spol. ćudoređa</i>	36	-	1
Silovanje	3	-	1
Spolni odnošaj s nemoćnom osobom	1	-	-
Spolni odnošaj s djetetom	21	-	-
Bludne radnje	6	-	-
Zadovoljenje pohote pred djecom	2	-	-
Iskorištavanje djece u pornografiji	1	-	-
Dječja pornografija na računalima	2	-	-
<i>Protiv braka, obitelji i mladeži</i>	4	-	-
Nasilničko ponašanje u obitelji	4	-	-
<i>Protiv imovine</i>	360	21	24
Krađa	66	7	5
Teška krađa	188	10	11
Razbojništvo	57	1	5
Razbojnička krađa	4	1	1
Utaja	2	-	-
Oduzimanje tuđe pokretne stvari	10	-	-
Uništenje ili oštećenje tuđe pok. stvari	25	1	-
Iznuda	5	-	2
Prikrivanje	5	1	-
<i>Protiv okoliša</i>	3	-	-
Mučenje životinja	3	-	-
<i>Protiv opće sigurnosti i sig. prometa</i>	20	1	-
Općeopasna radnja	6	-	-
Uništenje znakova za opasnost	3	-	-
Izazivanje prometne nesreće	11	1	-
<i>Protiv sigurnosti platnog prometa</i>	4	-	-
Krivotvorenje novca	4	-	-
<i>Protiv vjerodostojnosti isprava</i>	4	-	-
Krivotvorenje isprava	4	-	-
<i>Protiv javnog reda</i>	60	2	2
Sprječavanje službene osobe u radu	1	-	1
Napad na službenu osobu	7	-	-
Širenje lažnih i uznemirujućih glasina	2	1	-
Uništenje službenog pečata ili spisa	1	-	1
Samovlast	1	-	-
Nasilničko ponašanje	47	1	-
Nedozvoljeno posjedovanje oružja	1	-	-

Ako promotrimo one grupe kaznenih djela koje su najviše zastupljene među osuđenim maloljetnicima (preko 10%), tada je vidljivo iz podataka u prethodnoj tablici da u grupi kaznenih djela protiv života i tijela (udio u kriminalitetu maloljetnika je 12%) podjednakog udjela imaju tjelesne ozljede i teške tjelesne ozljede (94,6%), dok su ubojstva posve sporadična. Ženski spol ima udio od 6,7% u izvršavanju ove grupe kaznenih djela.

Najveći udio među osuđenim maloljetnicima ima grupa kaznenih djela protiv imovine (udio u strukturi osuđenih maloljetnika je 57,5%). Unutar ove grupe kaznenih djela po učestalosti na prvom je mjestu teška krađa (52,2%), slijede krađa (18,3%), razbojništvo (16,9%) i uništavanje i oštećivanje tuđe stvari (6,9%). Unutar ove grupe kaznenih djela ženski spol je zastupljen s udjelom od 5,8% s najvećim sudioništvom u teškim krađama i krađama, a posve rijetko u razbojstvima.

Udjeli prema kaznenim djelima među osuđenim delinkventima u 2012. ostaju gotovo nepromijenjeni, kakvi su bili i među prijavljenima. Na slici 3 prikazan je udio pojedine izrečene sankcije osuđenim delinkventima u 2012. godini.



Slika 3: Osuđene maloljetne osobe u 2012. – prema vrstama sankcija (N=626)

Prevladava mjera pojačane brige i nadzora (43,1%), a slijede mjera upozorenja (34,3%), zavodske mjere (14,7%), pridržaj maloljetničkog zatvora (6,1%) i konačno – maloljetnički zatvor (1,8%). Evidentno je da je gledano ukupno po vrstama izrečenih sankcija odgojna mjera najzastupljenija. Unutar strukture odgojnih mjera ističu se mjere pojačane brige i nadzora, a potom mjere upozorenja. Slijede zavodske mjere (upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojni zavod i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu), dok je udio maloljetničkog zatvora najniži (pridržaj maloljetničkog zatvora češća je mjera od bezuvjetnog maloljetničkog zatvora). U analizi vrsta sankcija mora se imati na umu činjenica da se maloljetnički zatvor može izreći samo starijim maloljetnicima (od 16. do 18. godine života) i mlađim punoljetnicima (od 18. do 21. godine života). Broj osuđenih osoba prema grupama kaznenih djela u desetogodišnjem razdoblju prikazan je u tablici 2.

Tablica 3: Osuđene maloljetne osobe prema grupama kaznenih djela u RH od 2003. do 2012.

Godina	Ukupno	1	2	3	4	5	6	7	8
2003.	875	43	230	467	31	37	11	29	27
2004.	963	42	190	560	46	27	10	43	45
2005.	855	56	140	505	27	24	14	56	33
2006.	974	52	136	600	33	47	13	41	52
2007.	968	63	131	599	22	24	15	64	50
2008.	958	69	100	618	38	18	9	49	57
2009.	987	138	48	576	32	25	5	91	72
2010.	925	98	58	579	36	8	8	77	61
2011.	814	105	47	489	17	9	5	75	67
2012.	626	75	52	360	20	4	2	60	53
Prosječno godišnje	895	74 8,2%	113 12,6%	535 59,8%	30 3,4%	22 2,5%	9 1%	59 6,6%	52 5,8%

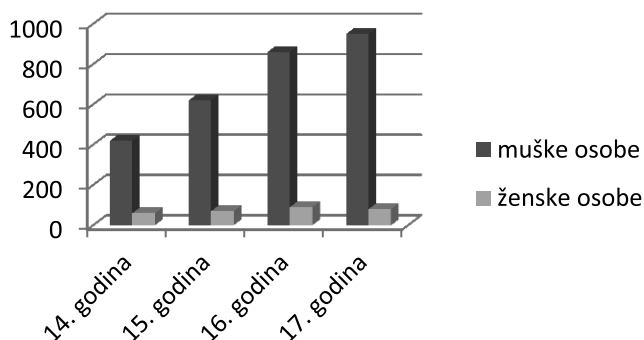
Kaznena djela protiv: 1 – života i tijela; 2 – vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom; 3 – imovine; 4 – opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa; 5 – sigurnosti platnog prometa i poslovanja; 6 – vjerodostojnosti isprava; 7 – javnog reda; 8 – ostala djela

Evidentno je da su u strukturi maloljetničke delinkvencije najučestalija kaznena djela protiv imovine s prosječnim udjelom od čak 59,8%. Slijede kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom s udjelom od 12,6%, pa tek onda protiv života i tijela s udjelom od 8,2%. Udio ostalih grupa kaznenih djela je niži.

Premda kaznena djela protiv života i tijela nisu najučestalija, radi se o najtežim kaznenim djelima s mogućim teškim tjelesnim povredama i smrtnim ishodom takvog djela. Zbog toga su u svakom društvu upravo ta djela pod posebnom pozornošću policije, državnog odvjetništva i sudova za mladež. Najveći broj prijavljenih delinkvenata za kaznena djela nasilja, za razdoblje od 2003. do 2012., bio je 2009. godine s ukupno 525 počinitelja, odnosno 16,5% udjela kaznenih djela protiv života i tijela u strukturi svih kaznenih djela.

Prema dostupnim podacima o obiteljskim prilikama u kojima žive delinkventi, moguće je steći sliku o tome za isto desetogodišnje razdoblje. Najveći dio delinkvenata živi s oba roditelja, njih čak 65,5%. S majkom živi njih 22,1%, dok samo s ocem živi svega 5,3%. Zanimljivo da boravak u odgojnoj ustanovi nije jamstvo da maloljetnik neće počinuti novo kazneno djelo, jer 3,3% osuđenih dolazi upravo iz odgojnih ustanova. To navodi na zaključak da su nadzor i mjere preodgoja delinkvenata, koji izdržavaju određenu sudsku sankciju, vrlo teški i ponekad bezuspješni.

Sa životnom dobi delinkvenata raste i broj prijavljenih osoba zbog izvršenja kaznenih djela. Podaci za 2012. prikazani su na slici 4. Taj porast je evidentniji kod počinitelja muškog spola, dok su odstupanja kod ženskog spola manje izražena.



Slika 4: Prijavljene maloljetne osobe prema spolu i navršenim godinama života u 2012.

Kao što je već ranije prikazano, mali je udio onih kojima će se u konačnici, nakon završetka policijske istrage te istražnog postupka odvetništva, izreći neka sankcija. U tablici 4 prikazani su podaci o osuđenim maloljetnicima prema navršenim godinama života i spolu u 2012. godini.

Tablica 4: Osuđene maloljetne osobe prema navršenim godinama života i spolu u 2012.

	SVEGA (%)	14 (%)	15 (%)	16 (%)	17 (%)
UKUPNO	626	105 (16,8)	157 (25,1)	162 (25,9)	202 (32,3)
ŽENE	40 (6,4)	7 (6,7)	10 (6,4)	12 (7,4)	11 (5,4)

Vidljivo je da s porastom životne dobi raste udio osuđenih maloljetnih počinitelja kaznenih djela, tako da ih je gotovo 1/3 u dobi s navršenih 17 godina života. Počiniteljice ženskog spola najčešće su bile osuđivane u dobi s navršenih 16 godina života, a u ukupnom udjelu one nešto češće izvršavaju kaznena djela kao starije maloljetnice (16-17 godina), kao što je to uostalom slučaj i s osuđenim delinkventima muškog spola.

Dostupni podaci za RH koji se odnose na recidivizam kod maloljetnih delinkvenata – od osuđenih 626 delinkvenata u 2012. njih 55 (8,8%) bilo je već ranije osuđivano zbog izvršenja nekog kaznenog djela. Radi se o recidivistima u užem smislu tog pojma, dakle o onima kojima je već ranije izrečena sankcija zbog kaznenog djela. Pritom je njih 43,6% osuđivano zbog istovrsnog kaznenog djela, a 38,2% zbog nekog drugog kaznenog djela. Njih 18,2% počinilo je istovrsno i neko drugo kazneno djelo.

Prema metodološkim objašnjenjima stjecajem se smatra situacija kada jedna osoba izvrši nekoliko kaznenih djela, a kao glavno djelo uzima se najteže kazneno djelo. Tako su u 2012. godini osobe u stjecaju najčešće činile tri kaznena djela i više kaznenih djela (47,8%), dva kaznena djela njih 32,6%, a najmanje je počinilo još jedno kazneno djelo (19,7%). A prema vrstama djela koja su činili najčešće se radilo o istovrsnim kaznenim djelima (u 58,4% slučajeva), dok je drugu vrstu kaznenog djela učinilo njih 29,8%, a istovrsno i drugo kazneno djelo počinilo je njih 11,8%. Ipak, najveći broj osuđenih delinkvenata u 2012. nije ranije osuđivan niti je počinio više kaznenih djela (u stjecaju). Od ukupno 626 osuđenih delinkvenata njih 448 ili 71,6% počinilo je kazneno djelo prvi put, što znači da je godišnje u Repu-

blici Hrvatskoj zbog recidivizma osuđeno 178 maloljetnih delinkvenata, odnosno 28,4% od ukupnog broja osuđenih. Radi se o ekstenzivnijem shvaćanju pojma recidivista jer su njime obuhvaćene sve osobe koje su već ranije počinile neko kazneno djelo, ali kojima u većini iz nekog razloga nije izrečena sankcija. U 2012. kod njih 55 (8,8%) već je ranije izrečena neka od sankcija (recidivizam u užem smislu). Ugrubo, moglo bi se reći da su nešto manje od 1/3 osuđenih delinkvenata zapravo recidivisti, bez obzira na činjenicu o postojanju ili nepostojanju ranije sankcije.

Poznato je da delinkventi često čine kaznena djela udruženi s drugim osobama. Osuđeni maloljetnici u 2012. bili su gotovo u polovici slučajeva počinitelji (53,2%), odnosno supočinitelji (46,2%). Poticatelji ili pomagatelji bili su izrazito rijetko i to u sasvim sporadičnim slučajevima. U slučaju da maloljetni delinkventi čine kaznena djela u sudioništvu s drugim osobama tada u najvećem broju slučajeva to čine udruženi s drugim maloljetnikom (81,9%), rjeđe s nekom punoljetnom osobom (13,3%), a još rjeđe udruženi istovremeno s drugim maloljetnicima, djecom ili punoljetnom osobom (4,8%).

4. RASPRAVA

Predmet ovog istraživanja čine fenomenološka obilježja populacije maloljetnih delinkvenata poput raširenosti, učestalosti, oblika, socijalne strukture i posljedica delinkventnog ponašanja među maloljetnicima u Republici Hrvatskoj. U tu svrhu korišteni su statistički podaci Državnog zavoda za statistiku. Kako se ovdje radi o društvenom problemu koji zahvaća sve države svijeta i ima svoje osobitosti i specifičnosti u svakoj od njih, ali i neke opće i zajedničke karakteristike svojstvene toj pojavi, potrebno je sagledati značaj maloljetničke delinkvencije i njene osobitosti na razini čitave države. To je preduvjet za razumijevanje primjene mogućih ciljanih preventivnih programa na suzbijanju ove izrazito negativne društvene pojave.

U promatranih 20 godina (1993.-2012.) godišnje je prosječno prijavljen 2.451 maloljetnik. Optuženo ih je prosječno 1.244, što čini 50,7% od broja prijavljenih. Očito je rad državnog odvjetništva znatno restriktivniji u odnosu na rad policije, jer je gotovo za polovicu umanjen broj onih koji su nakon prijave upućeni pred sudove. Napokon, prosječno je godišnje bilo osuđeno 873 maloljetnika. To je 70,2% od broja optuženih (od strane državnog odvjetništva). Tijekom promatranog razdoblja sve je manji udio optuženih i osuđenih delinkvenata u odnosu na broj onih protiv kojih je policija podnijela prijavu nadležnom odvjetništvu. Zanimljivo da je tijekom promatranog razdoblja udio optuženih i osuđenih delinkvenata, u odnosu na broj onih protiv kojih je policija podnijela kaznenu prijavu nadležnom odvjetništvu, u stalnom padu. Prema podacima za 2012. godinu državno odvjetništvo je podnijelo prijedlog sudu za izricanje sankcije za 25% prijavljenih delinkvenata (jedna četvrtina od prijavljenih), a osuđeno je 20% od prvobitno prijavljenih (jedna petina od prijavljenih).

U istom dvadesetogodišnjem razdoblju udio prijavljenih osoba ženskog spola kretao se između 3% (1995.) i 7,9% (2012.). Udio optuženih osoba ženskog spola kretao se između 2,7% (1993.) i 6,0% (2012.), dok je udio osuđenih osoba ženskog spola bio između 3,2% (1993.) i 6,4% (2012.). Kroz čitavo vrijeme prisutan je lagani porast udjela prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih osoba ženskog spola.

Radi usporedbe intenziteta delinkventne aktivnosti (između vremenskih razdoblja, iz-

među regija unutar iste države, između različitih država) koristi se indeks učestalosti kaznenih djela u odnosu na broj stanovnika izražen incidencijom prijavljenih maloljetnih delinkvenata. U ovom slučaju u obzir je uzet broj stanovnika u dobi od 14 do 18 godina života. Prema popisu stanovništva Republike Hrvatske (iz 2001. i 2011. godine) u Hrvatskoj je prosječno bilo 192.000 osoba navedene životne dobi. Iz ovih podataka izračunata je prosječna godišnja incidencija prijavljenih maloljetnih delinkvenata koja u Hrvatskoj iznosi 12,7/1.000.

Nakon podnošenja prijedloga državnog odvjetništva za izricanje sankcija od strane sudova za maloljetnike, moguća su dva ishoda. Ili će sud izreći neku sankciju za kazneno djelo ili će postupak biti obustavljen. Među optuženim maloljetnim osobama u 2012. godini sankcije su izrečene kod njih 80,5%, a postupak je obustavljen kod njih 19,5% (gotovo kod 1/5).

Zanimljivo je proanalizirati strukturu kaznenih djela prema vrsti izvršenog delikta. Među optuženima i dalje su najučestalija kaznena djela protiv imovine (59,1%), a slijede ona protiv života i tijela s udjelom od 11,3%, protiv javnog reda (9,4%), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (8,2%), a gotovo beznačajnog udjela su ona protiv sigurnosti platnog prometa (0,8%). Svaka od navedenih skupina kaznenih djela ima svoju strukturu prema Kaznenom zakonu RH (NN RH, 125/11., 144/12.).

Unutar navedenih skupina kaznenih djela i njihove strukture neka se kaznena djela osobito ističu po svojoj zastupljenosti među osuđenim maloljetnicima. Ako kao kriterij uzmemo učestalost od najmanje 10% za neku skupinu, tada kaznena djela protiv života i tijela sudjeluju u kriminalitetu maloljetnika sa 12%. U toj skupini podjednako udjela imaju tjelesne ozljede i teške tjelesne ozljede (zajedno čine 94,6% ove skupine), dok su ubojstva posve sporadična. Ženski spol ima udio od 6,7% u izvršavanju ove skupine kaznenih djela.

Najveći udio među osuđenim maloljetnicima ima skupina kaznenih djela protiv imovine, kod koje je udio u strukturi osuđenih maloljetnika čak 57,5%. Ovi rezultati potvrđuju rezultate istraživanja problematike maloljetničke delinkvencije koji navode da se najčešće radi o imovinskim deliktima (Radetić-Paić, 2009). Unutar ove skupine kaznenih djela po učestalosti na prvom je mjestu teška krađa (52,2%), slijede krađa (18,3%), razbojništvo (16,9%) i uništavanje i oštećivanje tuđe stvari (6,9%). Pritom je ženski spol zastupljen s udjelom od 5,8%, s najvećim sudioništvom u teškim krađama i krađama, a posve rijetko u razbojstvima. Sve druge skupine kaznenih djela manje su od 10%.

Koje su sankcije izrekli sudovi osuđenim maloljetnim delinkventima za kaznena djela? Prevladava mjera pojačane brige i nadzora (43,1%), a slijede mjera upozorenja (34,3%), zavodske mjere (14,7%), pridržaj maloljetničkog zatvora (6,1%) i konačno maloljetnički zatvor (1,8%). Evidentno je da su gledano ukupno, po vrstama izrečenih sankcija, odgojne mjere najzastupljenije. Unutar strukture odgojnih mjera ističu se mjere pojačane brige i nadzora, a potom mjere upozorenja. Slijede zavodske mjere (upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojni zavod i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu), dok je udio maloljetničkog zatvora najniži (pridržaj maloljetničkog zatvora češća je mjera od bezuvjetnog maloljetničkog zatvora). U analizi vrsta sankcija mora se imati na umu činjenica da se maloljetnički zatvor može izreći samo starijim maloljetnicima (od 16. do 18. godine života) i mlađim punoljetnicima (od 18. do 21. godine života).

Zanimljiv je i udio pojedine skupine kaznenih djela među osuđenim maloljetnicima. U zadnjih deset godina prosječno je godišnje u Hrvatskoj osuđeno 895 maloljetnika. U strukturi maloljetničke delinkvencije najučestalija su kaznena djela protiv imovine s prosječnim udjelom od gotovo 60%. Slijede kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim

pravom s udjelom od 12,6%, pa tek onda protiv života i tijela s udjelom od 8,2%. Udio ostalih skupina kaznenih djela znatno je niži, te se može zaključiti da ta kaznena djela maloljetnici izvršavaju znatno rjeđe. Očito je da kaznena djela protiv života i tijela nisu najučestalija. Međutim, radi se o najtežim kaznenim djelima s mogućim teškim tjelesnim povredama i smrtnim ishodom takvog djela. Zbog toga su u svakom društvu upravo ta djela pod posebnom pozornošću policije, državnog odvjetništva i sudova za mladež. Udio pojedine skupine kaznenih djela nije stalan te se iz godine u godinu mijenja. U posljednjih deset godina (2003.-2012.) najveći broj prijavljenih delinkvenata za kaznena djela nasilja bio je 2009. godine s ukupno 525 počinitelja, što čini 16,5% kaznenih djela protiv života i tijela u strukturi svih kaznenih djela. To je upravo dvostruko više od desetogodišnjeg prosjeka koji je bio 8,2%.

Od podataka koji se odnose na sociodemografsku strukturu obitelji pokazalo se zanimljivim pitanje s kim zapravo maloljetni delinkvent živi. Najveći dio delinkvenata živi s oba roditelja, njih 65,5%. Ovako veliki udio života u cjelovitoj obitelji pokazuje da se unutar takvih obitelji događaju preduvjeti za razvoj delinkvencije. Ponekad je povoljnije da maloljetnik živi samo s jednim roditeljem negoli da je izložen ozbiljno narušenim obiteljskim odnosima, među kojima je izrazito učestalo nasilje u obitelji. S majkom živi njih 22,1%, dok samo s ocem živi svega 5,3%. Ovakav nerazmjer je odraz sudskih odluka kod brakorazvoda pri kojima se u najvećem broju slučajeva djeca dodjeljuju majkama, a ne činjenice da bi se život samo s majkom mogao povezati s češćim činjenjem kaznenih djela. Zanimljivo je da boravak u odgojnoj ustanovi nije jamstvo da maloljetnik neće počinuti novo kazneno djelo, jer 3,3% osuđenih dolazi upravo iz odgojnih ustanova. Manji dio maloljetnih počinitelja kaznenih djela živi kod rodbine (3,1%), a posve rijetko žive sami (0,6%).

Delinkventna aktivnost povezana je s dobi maloljetnika. Uočava se kontinuirani porast broja prijavljenih s porastom životne dobi. U petnaestoj godini života tijekom 2012. godine prijavljeno je 420 maloljetnika. U šesnaestoj godini života prijavljeno je njih 620. Broj prijavljenih u sedamnaestoj godini života bio je 860, a onih u osamnaestoj 950. Očito da je kod osoba muškog spola najintenzivnija delinkventna aktivnost u osamnaestoj godini života. Broj prijavljenih s dobi raste gotovo linearno. Istovremeno je broj prijavljenih osoba ženskog spola po godinama života bio 60, 70, 90 i 80. I ovdje se vidi porast broja prijavljenih, uz najveću delinkventnu aktivnost u sedamnaestoj godini života. Dakako, znatno je manji broj osuđenih delinkvenata (u odnosu na broj prijavljenih). Tako je u 2012. osuđeno njih 626 što je samo 20,1% od ukupno prijavljenih (3.113). I među njima s dobi raste udio osuđenih tako da ih je među najstarijima bilo 32,3%. Udio osoba ženskog spola među osuđenima u prosjeku je 6,4%, s najvećim udjelom osuđenih maloljetnica u sedamnaestoj godini života (7,4%). One nešto češće čine kaznena djela kao starije maloljetnice (16-17 godina), kao što je to uostalom slučaj i s osuđenim delinkventima muškog spola.

One delinkvente koji su ponovili kazneno djelo i nakon toga bili pravomoćno osuđeni, zakonodavac svodi pod pojam recidivista. Od osuđenih 626 delinkvenata u 2012. godini njih 55 (8,8%) bilo je već ranije osuđivano zbog izvršenja nekog kaznenog djela. Radi se o recidivistima u užem smislu tog pojma, dakle o onima kojima je već ranije izrečena sankcija zbog kaznenog djela. Pritom je njih 43,6% osuđivano zbog istovrsnog kaznenog djela, a 38,2% zbog nekog drugog kaznenog djela. Njih 18,2% počinilo je istovrsno i neko drugo kazneno djelo. Iz navedenih podataka je evidentno da je stopa recidivizma (u užem smislu tog pojma) u Hrvatskoj nešto niža od 9%, odnosno gotovo svaki deseti delinkvent ponovno učini neko kazneno djelo zbog kojeg je ponovno i osuđen. Ako bi se u razmatranje kao reci-

divisti uzeli i oni delinkventi koji su bili ranije prijavljivani zbog nekog kaznenog djela (ili je protiv njih čak pokretan kazneni postupak), ali ranije nisu nikada osuđeni (premda je vođen istražni postupak), tada je udio recidivista znatno veći. Najveći broj osuđenih delinkvenata u 2012. godini nije ranije osuđivan niti je počinio više kaznenih djela (u stjecaju). Od ukupno 626 osuđenih delinkvenata njih 448 ili 71,6% počinio je kazneno djelo prvi put, što znači da je godišnje u Republici Hrvatskoj zbog recidivizma osuđeno 178 maloljetnih delinkvenata, odnosno 28,4% od ukupnog broja osuđenih. Ovdje se radi o ekstenzivnijem shvaćanju pojma recidivista jer su njime obuhvaćene sve osobe koje su već ranije počinile neko kazneno djelo, ali kojima u većini iz nekog razloga nije izrečena sankcija. Udio recidivista izračunat na ovaj način uklapa se u vrijednosti koje su objavljene za pojedine države unutar SAD-a, gdje se recidivizam kretao između 12% i 55% (Lipsey, 2009). Drugo istraživanje recidivizma tijekom dvije godine nakon otpuštanja iz ustanove, pokazuje stopu recidivizma od 23,8%, za razliku od izuzetno visoke stope od 81% među recidivistima u Belgiji. (Calley, 2012; Colins, 2011). Moglo bi se zaključiti da je recidivizam u Hrvatskoj u prosjeku recidivizma u SAD-u.

Osobito je opasna skupina maloljetnih delinkvenata koja istovremeno izvrši veći broj kaznenih djela. Situacija kada jedna osoba izvrši nekoliko kaznenih djela, a kao glavno djelo uzima se najteže kazneno djelo, naziva se stjecajem. Tako su u 2012. osobe u stjecaju najčešće činile tri kaznena djela i više kaznenih djela (47,8%), dva kaznena djela njih 32,6%, a najmanje je počinilo još jedno kazneno djelo (19,7%). Očita je sklonost izvršenju većeg broja kaznenih djela (dva i više) kod čak 80% takvih delinkvenata. Među recidivistima najčešće se pojavljuje izvršenje istovrsnog kaznenog djela (najčešće onog protiv imovine), dok 1/3 izvrši neko drugo kazneno djelo, a 1/5 istovrsno i neko drugo kazneno djelo. Na ovu pojavu svako društvo mora obratiti posebnu pozornost jer se u konačnici iz te skupine kasnije regrutiraju teški kriminalci. Kako bi se to izbjeglo, nužne su mjere prevencije kojima bi se ova pojava svela u što manje okvire.

Poznato je da delinkventi često čine kaznena djela udruženi s drugim osobama. Osuđeni maloljetnici u 2012. godini bili su gotovo u polovici slučajeva počinitelji (53,2%) ili supočinitelji (46,2%). Poticatelji ili pomagatelji bili su izrazito rijetko i to u sasvim sporadičnim slučajevima. U slučaju da maloljetni delinkventi čine kaznena djela u sudioništvu s drugim osobama, tada u najvećem broju slučajeva to čine udruženi s drugim maloljetnikom (81,9%), rjeđe s nekom punoljetnom osobom (13,3%), a još rjeđe udruženi istovremeno s drugim maloljetnicima, djecom ili punoljetnom osobom (4,8%). Ovaj podatak govori o činjenici da maloljetni delinkventi rijetko samostalno izvršavaju kaznena djela te da to najčešće čine udruženi u bande delinkvenata. U tom smislu je delinkvencija izrazito društveno neprihvatljiva pojava jer podrazumijeva veći broj sudionika, bez obzira na to što je moguće osuđena samo jedna osoba.

5. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenih istraživanja može se zaključiti sljedeće:

1. U Republici Hrvatskoj u razdoblju 1993.-2012. godišnje je prijavljeno prosječno 2.500 delinkvenata. Polovica ih je bila optužena, a prosječno je osuđeno 873 (20% od prijavljenih).
2. Tijekom promatranog razdoblja sve je manji udio optuženih i osuđenih delinkve-

nata u odnosu na broj onih protiv kojih je policija podnijela prijavu nadležnom odvjetništvu.

3. Udio osuđenih osoba ženskog spola je između 3,2% (1993.) i 6,4% (2012.).
4. Prosječna godišnja incidencija prijavljenih maloljetnih delinkvenata iznosi 12,7/1.000, što je ujedno mjera intenziteta delinkventne aktivnosti maloljetnika u Republici Hrvatskoj.
5. Maloljetnici najčešće čine kaznena djela protiv imovine (57,5%). Unutar ove skupine kaznenih djela po učestalosti je na prvom mjestu teška krađa (52,2%).
6. Među izrečenim sankcijama prevladava mjera pojačane brige i nadzora (43,1%), slijede mjera upozorenja (34,3%), zavodske mjere (14,7%), pridržaj maloljetničkog zatvora (6,1%) i maloljetnički zatvor (1,8%).
7. Najveći udio delinkvenata živi s oba roditelja (65,5%); s majkom živi njih 22,1% dok s ocem živi svega 5,3%.
8. Uočava se kontinuirani porast broja prijavljenih s porastom životne dobi. Kod osoba muškog spola najintenzivnija je delinkventna aktivnost u 18. godini života.
9. Među 626 osuđenih delinkvenata u 2012. njih 55 bilo je već ranije osuđivano zbog izvršenja nekog kaznenog djela, što znači da je u Hrvatskoj stopa recidivizma 8,8%.
10. Pritom je 43,6% recidivista osuđivano zbog istovrsnog kaznenog djela, a 38,2% zbog nekog drugog kaznenog djela.

LITERATURA

1. Aisenberg, E., Herrenkohl, T. (2008). *Community violence in context: risk and resilience in children and families*. J Interpers Violence, 23 (3), 296-315. DOI:10.1177/0886260507312287.
2. Allwood, AM., Bell, JD., Horan, J. (2011). *Posttrauma numbing of fear, detachment, and arousal predict delinquent behaviors in early adolescence*. Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 40 (5), 659-67.
3. Bašić, J. (2000). *Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju: teorijsko motrište*. U: Bašić, J., Janković, J. (urednici). Rizični i zaštitni čimbenici u razvoju poremećaja u ponašanju djece i mladeži. Zagreb: Povjerenstvo Vlade RH.
4. Begovac, I., Rudan, V., Begovac, B., Vidović, V., Majić, G. (2007). *Self-image, war psychotrauma and refugee status in adolescents*. The Journal of Social Psychology, 137 (3), 277-83.
5. Blumstein, A., Larson, RC. (1971). *Problems in modeling and measuring recidivism*. Journal of Research in Crime and Delinquency, 8 (2), 124-132.
6. Bouillet, D. (2010). *Izazovi integriranog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Calley, NG. (2012). *Juvenile offenders recidivism: an examination of risk factors*. J Child Seks Abus, 21 (3), 257-72. DOI: 10.1080/10538712.2012.668266.

8. Colins, O., Vermeiren, R., Vreugdenhil, C., van den Brink, W., Doreleijers, T., Broekaert, E. (2009). *Psychiatric disorders in detained male adolescents: a systematic literature review*. *Can J Psychiatry*, 55, 255-263.
9. Državni zavod za statistiku. (2013). *Statističko izvješće 1505*.
10. Erdelja, S., Vokal, P., Bolfan, M., Erdelja, SA., Begovac, B., Begovac, I. (2013). *Delinquency in incarcerated male adolescents is associated with single parenthood, exposure to more violence at home and in the community, and poorer self-image*. *Croatian Medical Journal*, 54 (5), 460-8.
11. Gorman-Smith, D., Tolan, P. (1998). *The role of exposure to community violence and developmental problems among inner-city youth*. *Development and Psychopathology*, 10 (1), 101-16.
12. Harris, WP., Lockwood, B., Mengers, L., Stoodley, HB. (2011). *Measuring Recidivism in Juvenile Corrections*. *Journal od Juvenile Justice*, 1,1. Dostupno na: <http://www.journalofjuvjustice.org/jojj0101/article01.htm> - 16. 3. 2016.
13. Hawkins, JD., Herrenkhol, TL., Farrington, DP., Brewer, D., Catalano, RF., Harachi, TW. (1998). *A review of predictors of youth violence*. U: Loeber, R., Farrington, DP. (urednici). *Serious and violent juvenile offenders: factors and successful interventions*. Thousand Oaks: Saga Publications, 106.-146.
14. Kerig, PK., Ward, RM., Vanderzee, KL., Arnzen Moeddel, M. (2009). *Posttraumatic stress as a mediator of the relationship between trauma and mental health problems among juvenile delinquents*. *J Youth Adolesc*, 38, 1214-1225. DOI:10.1007/s10964-008-9332-5.
15. Koller-Trbović, N., Žižak, A., Bašić, J. (2001). *Određenje, prevencija i tretman poremećaja u ponašanju djece i mladih*. *Dijete i društvo*, 3 (3), 319- 343.
16. Lipsey, M. (2009). *The primary factors that characterized effective interventions with juvenile offenders: A meta-analytic overview*. *Victims and offenders: An International Journal of Evidence-based Research, Policy, and Practice*, 4 (2), 124-147.
17. May, J., Osmond, K., Billick, S. (2014). *Juvenile delinquency treatment and prevention: a literature review*. *Psychiatr Q*, 85 (3), 295-301. DOI: 10.1007/s11126-014-9296-4
18. Mrug, S., Windle, M. (2010). *Prospective effects of violence exposure across multiple contexts on early adolescents' internalizing and externalizing problems*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51 (8), 953-61.
19. Mulder, E., Brand, E., Bullens, R., Van Marle, H. (2010). *A classification of risk factors in serious juvenile offenders and the relation between patterns of risk factors and recidivism*. *Crim Behav Ment Health*, 20 (1), 23-38. DOI: 10.1002/cbm.754.
20. Murray, J., Farrington, DP. (2010). *Risk factors for conduct disorder and delinquency: key findings from longitudinal studies*. *Can J Psychiatry*, 55 (10), 633-42.
21. Penner, EK., Viljoen, JL., Douglas, KS., Roesch, R. (2014). *Procedural justice versus risk factors for offending: predicting recidivism in youth*. *Law Hum Behav*,

- 38 (3), 225-37. DOI: 10.1037/lhb0000055
22. Popović-Čitić, B., Žunić-Pavlović, V. (2005). *Prevenција prestupništva dece i omladine*. Beograd: MPIS RS i PDS.
 23. Radetić-Paić, M., Maružin, E. (2009). *Neka obilježja maloljetničke delinkvencije na području nadležnosti policijske postaje Rovinj*. Kriminologija i socijalna integracija, 17 (1), 69-77.
 24. Ricijaš, N. (2009). *Atribuiranje vlastitog delinkventnog ponašanja nisko rizičnih i visokorizičnih maloljetnih delinkvenata*. Kriminologija i socijalna integracija, 17 (1), 13-26.
 25. Self-Brown, S., LeBlanc, MM., David, K., Shepard, D., Ryan, K., Hodges, A., Kelley, ML. (2012). *The impact of parental trauma exposure on community violence exposed adolescents*. Violence Vict, 27 (4), 512-26.
 26. Sousa Herrenkohl, TIC., Moylan, AC., Tajima, AE., Bart Klika, J., Herrenkohl, CR., Russo, MJ. (2010). *Longitudinal study on the effects of child abuse and children's exposure to domestic violence, parent-child attachments, and antisocial behavior in adolescence*. J Interpers Violence, 26 (1), 111-36.
 27. Stams, GJ., Brugman, D., Deković, M., van Rosmalen, L., van der Laan, P., Gibbs, JC. (2006). *The moral judgment of juvenile delinquents: a meta-analysis*. J Abnorm Child Psychol, 34 (5), 697-713.
 28. Strmotić, J. (2011). *Nacionalna strategija prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih*. Policija i sigurnost, 29 (2), 211-222.
 29. Vermeiren, R., Schwab-Stone, M., Ruchkin, V., De Clippele, A., Deboutte, D. (2002). *Predicting recidivism in delinquent adolescents from psychological and psychiatric assessment*. Compr Psychiatry, 43 (2), 142-9.
 30. *Zakon o sudovima za mladež*. NN, 84/11. Zagreb: Narodne novine.
 31. Zagar, RJ., Busch, KG., Hughes, JR. (2009). *Empirical risk factors for delinquency and best treatments: where do we go from here?* Psychol Rep, 104 (1), 279-308.
 32. Zinzow, MH., Ruggiero, JK., Hanson, FR., Smith, WD., Saunders, EB., Kilpatrick, GD. (2009). *Witnessed community and parental violence in relation to substance use and delinquency in a national sample of adolescents*. Journal of Traumatic Stress, 22 (6), 525-33.

Summary

Ina Stašević, Dubravko Derk

Characteristics of juvenile delinquency in the Republic of Croatia

This research analyzed the statistical data on the movement and characteristics of juvenile delinquency in the Republic of Croatia. These are the data related to reported, accused and convicted delinquents, the gender of offenders, the types of crimes committed, the kinds of decisions in criminal proceedings and on the types of sanctions imposed. Reviewed the available data on the family situation with juvenile delinquents, as well as a previous conviction for an offense. Data relating to the period between 1993 and 2003, to 2012, while the portion of the data relating to the last available for 2012. During the study period in the Republic of Croatia has reported an average annual 2,500 delinquents. Half of them were

charged and convicted is 20% of applicants. The declining share of accused and convicted offenders in relation to the number of those against whom the police filed charges with the competent prosecutor's office. There is an ongoing increase in the number of reported with increasing age. For males is most intense delinquent activity in the eighteenth year of life. The average annual incidence of reported juvenile delinquents was 12.7 / 1,000. Juveniles are usually committed crimes against property (57.5%). Among the sanctions imposed prevalent measure intensified care and supervision (43.1%) and reprimand (34.3%). Among the 626 convicted offenders (in 2012.) 55 of them were previously convicted for committing a criminal offense, meaning that the rate of recidivism in Croatia 8.8%. It is 43.6% repeat offenders convicted of the same kind of criminal offense and 38.2% for any other criminal offense. Delinquents usually live with both parents (65.5%), lives with the mother of them 22.1% while with the father lives only 5.3%.

Key words: juveniles, delinquency, R. of Croatia.